

II Jornada **0-6** Educació infantil: avaluem?

Girona, 6 i 7 de maig de 2011

Organitzen:

ICE Josep Pallach-UdG
Facultat d'Educació i Psicologia-UdG
Ajuntament de Girona

Universitat de Girona

Ajuntament de Girona

II JORNADA 0-6: Educació infantil: avaluem?

Girona, 6 i 7 de maig de 2011

Centre Cívic Sant Narcís - Plaça Assumpció, 26-27- 17005 GIRONA

PROGRAMA

● Divendres 6

18,00 - 18,15 h Recepció i recollida de material

18,20 - 18,40 h Presentació de la jornada

18,45 - 20,00 h Conferència: **“Avaluar i avaluar-se: una experiència d'avaluació formativa en els serveis de la infància de Pistoia”**. A càrrec d'**Anna Lia Galardini**, Dirigente dell' Area Servizi alla Persona del Comune di Pistoia, i **Sonia Iozzelli**, Dirigente Servizio Diritto allo Studio e Progetti Educativi del Comune di Pistoia

● Dissabte 7

09,30 - 11,00 h Conferència: **"El benestar a l'educació infantil. És avaluable? Com?"**. A càrrec de **Vicenç Arnaiz**, Director de l'Institut de la Primera Infància de les Illes Balears

11,05 - 11,30 h Esmorzar

11,35 - 13,00 h Sessions de debat en grup sobre temes claus de la jornada

13,05 - 13,30 h Posada en comú i conclusions a càrrec de **Vicenç Arnaiz**

13,30 h Cloenda

Organitzen:

Institut de Ciències de l'Educació Josep Pallach de la Universitat de Girona

Facultat d'Educació i Psicologia de la Universitat de Girona

Ajuntament de Girona

Aquesta activitat està inclosa en el Pla de Formació del Departament d'Ensenyament.

Més informació: <http://www.udg.edu/ice>

Avaluar i avaluar-se: una experiència d'avaluació formativa en els serveis de la infància de Pistoia

El debat sobre l'avaluació de la qualitat educativa s'ha enriquit en els darrers anys d'importantes reflexions i d'experiències que han situat aquest tema en un escenari més ampli, és a dir el de la productivitat dels serveis per a la infància de cara als objectius de benestar per als nens i de bon funcionament per a les famílies i la comunitat en general. S'ha entès que només gràcies a moments de diàleg i d'anàlisi que incloguin totes les persones implicades en els processos formatius és possible plantejar propostes de millora pel que fa al context de desenvolupament de l'infant i dels que tenen la responsabilitat d'educar-lo.

El compromís de l'ajuntament de Pistoia, com el de tantes altres realitats territorials, no ha estat només el d'acollir els nens dins dels serveis, sinó també de proporcionar condicions favorables, capaces de garantir de manera coherent els drets i les necessitats de formació dels nens. Amb aquest objectiu s'ha pensat en una lectura qualitativa de la realitat, per tal d'afavorir en els mestres la formació de capacitats i competències dirigides a valorar els resultats del treball educatiu per a ser capaç de pràctiques d'autoavaluació.

Els serveis educatius són realitats complexes, que presenten una "ecologia de sistema" en què es lliguen estrictament necessitats i finalitats de qui ofereix el servei i de qui el rep. Cada subjecte implicat esdevé partícip d'una relació de forta interacció, i així contribueix a donar identitat al servei i a les eleccions que el caracteritzen. Oportunament es parla de **qualitat oferta** i de **qualitat percebuda**, però també d'una **qualitat negociada**, entenent amb això el fruit d'un trajecte en què cadascú dels subjectes interessats explicita els seus valors i les seves expectatives i posa a disposició les pròpies competències. Per això, podem afirmar que avaluar i avaluar-se representen itineraris de recerca útils no només per a entendre en quin punt es troben els serveis, sinó també per a delinear orientacions futures amb la finalitat d'aconseguir nous objectius.

Cal partir de què entenem per qualitat, ja que en l'oferta interactuen les preferències polítiques, la presència i el suport de

la coordinació, la relació entre els adults – mestres i no –, els nens i els seus pares. Per tant són molts els factors que contribueixen a definir aquell concepte de qualitat que el grup assumeix com a referència del servei en el qual els mestres operen.

L'experiència que posem al vostre coneixement és el fruit d'un itinerari de recerca realitzat per els serveis per a la infància de l'Ajuntament de Pistoia que es va desenvolupar durant cinc anys, supervisat pels experts de la Universitat de Pavia i coordinat per la professora Egle Becchi. Es tracta d'un projecte d'avaluació integrat dins de l'activitat d'actualització professional, que va començar amb cinc escoles i després va implicar tota la xarxa dels serveis per a la infància: setze escoles i alguna escola bressol. Aquest itinerari té com a objectiu el de conscienciar els professionals de l'escola perquè pensin en canvis i realitzin un projecte més comú. En aquest sentit, hi ha hagut claredat i valor en qüestionar els propis convenciments i en posar en marxa un procés de reflexió sobre allò que funciona i allò que no funciona, amb l'objectiu d'arribar a un judici de major o menor qualitat de les pràctiques educatives realitzades en la relació amb els nens. Ha estat un procés llarg i feixuc, on no han faltat obstacles, però que s'ha vist recompensat amb satisfacció gràcies als bons resultats d'implicació i de progressiva maduració d'idees sobre els criteris i les condicions que sostenen la qualitat educativa dels serveis.

La paraula clau per a interpretar l'experiència feta a les escoles de Pistoia és **qualitat cultivada**, una qualitat que es construeix, s'alimenta, es fa créixer, es sosté, es cultiva amb cura i atenció per mitjà d'aliances entre diferents subjectes: mestres, investigadors, administradors, famílies. És un treball "*in progress*" que va partir de l'anàlisi de cada micro-context (l'escola individual), aplicant instruments d'anàlisi científicament fiables com ara la *Griglia per l'osservazione dellà giornata educativa* [Graella per a l'observació de la jornada educativa] – Universitat de Pavia, 1993 – i la *Scala per l'osservazione e la valutazione dellà scuola dell'infanzia* [Escala per a l'observació i l'avaluació de l'escola de la infància] (Harms, Clifford, 1994). Aquestes eines van assumir el rol de guies per a la nostra mirada, de manera que es va observar primer la quotidianitat dins de l'escola, per passar

després a una lectura més amplia referida al projecte pedagògic i al sistema organitzatiu que orienten les regles més importants del guiatge educatiu dels mestres. Sens dubte, els mestres, aplicant els instruments d'avaluació, han après a mirar al seu voltant, a explicitar les motivacions que hi ha darrere d'algunes tries organitzatives, a dialogar juntament i a qüestionar-se. **Avaluar i avaluar-se** han trobat, d'aquesta manera, la seva forma més complerta de ser en mostrar i mostrar-se, en parlar i narrar-se, per a construir un futur organitzatiu sobre la base de bones pràctiques compartides entre tots. Les dades que van resultar van representar en sí mateixes una important ocasió per raonar sobre els punts febles i els forts del servei, per replantejar-se els diferents elements del sistema organitzatiu: temps, materials, espais, agrupament dels nens; però també per reflexionar sobre les rutines, l'organització del treball, la distribució de les tasques, el sentit de la jornada educativa. Al final de l'experiència van ser organitzats un congrés i una mostra amb el títol "La qualitat cultivada" que van subratllar dues importants línies temàtiques sorgides durant el procés d'avaluació de la qualitat. **Construir la identitat i compartir el fer** han esdevingut les consignes pedagògiques que han delinat tasques per a la innovació i han tornat a motivar els treballadors de l'escola cap a canvis útils a millorar l'oferta educativa. Podem per això concloure que la mateixa experiència s'ha revelat alhora eficaç i eficient, perquè ha expressat importants potencialitats per a renovar les *performances* i perquè ha contribuït amb argumentacions concretes a ensenyar a les famílies i a tota a comunitat exemples de bona gestió mitjançant el bon fer dels serveis educatius públics.

*a cura d' **Annalia Galardini i Sònia Iozzelli***

"El benestar a l'educació infantil. Es avaluable? Com?"

Vicenç Arnaiz Sancho
Psicòleg. Menorca
vicens.arnaiz@gmail.com

Girona. Maig 2011

1.- L'entramat afectiu és l'estructura del paisatge en el que cada hom percep la pròpia existència. Tots percebem que l'estructura afectiva és la base per sostenir la pròpia existència.

- Bowlby ja va explicar el vincle afectiu com una necessitat primària (al mateix nivell que el menjar, la higiene,...).
- Les competències bàsiques afectives depenen de l'afecció: Equilibri personal, la percepció, comprensió i gestió emocional, la regulació de l'atenció dels altres i cap els altres,...

Parlarem de:

- Quin és el procés d'adaptació que permet a l'infant i a la seva família incorporar-se a l'escola amb un sentiment de seguretat i identificar els nous contextos i interlocutors com de fiar.
- Condicions pedagògiques bàsiques d'aquest procés i indicadors d'avaluació del procés

2.- De l'estudi i comprensió de l'infant se n'han ocupat sobretot la medicina, la psicologia evolutiva i la psicologia de l'aprenentatge que han intentat entendre i explicar els processos interns dels infants i la seva relació amb el seu entorn. Tanmateix ben poca cosa se sap dels nens en grup i sobretot s'ha parlat poc dels grups d'infants.

- Sabem explicar les necessitats dels menuts i els seus processos personals. És important.
- Cal també parar esment al com els infants constitueixen una comunitat singular i complexa entre ells, entre ells i nosaltres i entre ell i el món.

Parlarem de:

- L'organització pedagògica del temps: organització de la jornada, gestió de les transicions, el temps col·lectiu, el ritme individual,... en allò que té a veure amb el benestar i la seguretat afectiva dels infants i dels docents.
- L'organització pedagògica dels espais i dels objectes... en allò que té a veure amb el benestar i la seguretat afectiva dels infants i dels docents.
- Es proposaran indicadors d'avaluació d'aquestes dimensions

3.- Poques institucions han canviat tan vertiginosament com ho ha fet la família en les últimes dècades. Els canvis de models de parelles han anat acompanyats de la transformació de les relacions d'intimitat, l'emergència de noves pràctiques de distribució de les responsabilitats domèstiques i de cura, la caiguda de la fecunditat, l'ajornament de l'emancipació dels joves,...

- Els valors, propis de la família com són l'estabilitat, l'altruisme o l'abnegació en pro del benestar infantil cada dia pesen menys

- Per primera vegada i sense període d'adaptació apareix un fill que amb freqüència és el primer bebè que cuiden... llavors han d'adquirir habilitats absolutament allunyades als seus hàbits,
- En resum: tot canvia i sovint sense marc humà immediat de referència en el que basar models, compartir dificultats, aprendre recursos, valorar i contextualitzar dificultats i prioritats,...
- Quasi **totes** necessiten suport i idees per orientar l'educació dels seus fills.

Parlarem de:

- Com a font de seguretat i de benestar les famílies necessiten nous espais per socialitzar la criança i per poder sostenir-la amb un sentiment de pertinença a una comunitat. Necessiten espais de proximitat on compartir coneixements, inquietuds i identificar necessitats.
- La participació de les famílies a l'escoleta és una dimensió essencial de la qualitat del benestar seu i per tant també dels menuts.
- Es proposaran indicadors de qualitat d'aquests aspectes

4.- Els infants tenen dificultats. De fet tots plegats tenim problemes des de que naixem i a vegades ens fan sentir malament fins i tot ens fan estar tristos.

- Un conflicte no resolt pot provocar símptomes (ansietat, depressió, plors,...).
- Tanmateix el conflicte és inevitable: un infant al que se li evitin tots els conflictes no creixeria.
- El que sí podem evitar sovint és que un conflicte esdevingui un trastorn o com mínim que s'agreugi.

Parlarem de:

- Què és necessari per evitar que un conflicte esdevingui trastorn.
- Com identificar els trastorns i què pot fer-se des de l'escola.
- Es proposaran indicadors de detecció i protocols d'actuació

Per aprofundir més:

- V. Arnaiz: *La imagen de uno mismo... ¿es evaluable?*
Rev. Aula de Innovación Educativa. Num. 93-94.
- V. Arnaiz: *Els ulls de la mestra, un mirall per a l'infant.*
Rev. In-fàn-ci-a. Novembre-desembre 1998.
- V. Arnaiz: *Deu propostes per a una pedagogia de la mort.* Rev. Guix d'Infantil. Num.12. Març-abril 2003.

II Jornada 0-6

Educació infantil: avaluem?

Girona, 6 i 7 de maig de 2011

Organitzen:

ICE Josep Pallach-UdG
Facultat d'Educació i Psicologia-UdG
Ajuntament de Girona

Conclusions dels grups de debat

Què?

- **Que els infants estiguin contents**
- **La confiança amb les famílies**
- **L'acció educativa : autoavaluació (difícil)**
- **L'ambient d'equip**
- **Aspectes que no deixem constància escrita**
- **Ampliar la mirada més enllà dels continguts**

Com?

- **No trobarem el com si constantment no ens preguntem el què**
- **A partir de l'observació, sistematitzant**
- **A través del diàleg i del treball en equip**
- **Importància de la documentació**
- **Fer participar les famílies**
- **Dificultats: manca de recursos i temps**

Quan?

- Sempre
- Quan alguna cosa no funciona
- Reflexionem i ens replantegem actituds, organitzacions
- Establint vincles
- Tens informació i formació
- Temps de reflexió
- El dia a dia

Per què?

- **Avaluem perquè volem analitzar el PROCÉS : del nen, de la relació amb les famílies, del treball en equip.**
- **Avaluar per reflexionar i trobar noves estratègies i recursos. No l'avaluació com a control**
- **Millorar, ser coherents, reforçar, compartir, trobar temps, evitar conflictes,... Per controlar, malgrat no ens agrada**

Moltes gràcies